

University of Tuzla
Faculty of Economics

UTICAJ MAKROEKONOMSKOG OKRUŽENJA NA RAZVOJ TRŽIŠTA OSIGURANJA REGIJE

Dr. sc. Safet Kozarević, redovni profesor
Ekonomski fakultet Univerziteta u Tuzli

II CRNOGORSKI DANI OSIGURANJA, Budva, 22-24.04.2024.

SADRŽAJ

Specifičnosti regionalnog tržišta

Makroekonomsko okruženje

Pregled tržišta osiguranja regije

Najznačajnija ograničenja i perspektive za razvoj tržišta

SADRŽAJ

Specifičnosti regionalnog tržišta

Makroekonomsko okruženje

Pregled tržišta osiguranja regije

Najznačajnija ograničenja i perspektive za razvoj tržišta

SPECIFIČNOSTI REGIONALNOG TRŽIŠTA

- Prostor bivše Jugoslavije
- Različita dostignuća u pogledu pristupa EU
- Duga tradicija u osiguranju
- Nasljeđe iz prethodnog sistema:
  - Nedostatak iskustva u upravljanju rizicima i privatnom osiguranju
  - Preuzimanje regulatornog okvira od razvijene tržišne ekonomije EU bez prethodne institucionalne pripreme – odsustvo iskustva u regulaciji tržišta
  - Nedostatak povjerenja u sektor osiguranja
  - Nerazvijena finansijska tržišta
  - Nedostatak i ograničena dostupnost podataka potrebnih za aktuarske analize...

- Tranzicija zasnovana na iskustvima razvijenih EU tržišta
- Kontinuirano unapređenje regulatornog okvira i supervizije tržišta
- Privatizacija osiguravajućih društava u državnom vlasništvu
- Ulazak stranog kapitala na tržište
- Rast broja osiguravatelja koji posluju na tržištu
- Merdžeri i akvizicije na tržištu
- Fokus na obaveznim vrstama osiguranja

SADRŽAJ

Specifičnosti regionalnog tržišta

Makroekonomsko okruženje

Pregled tržišta osiguranja regije

Najznačajnija ograničenja i perspektive za razvoj tržišta

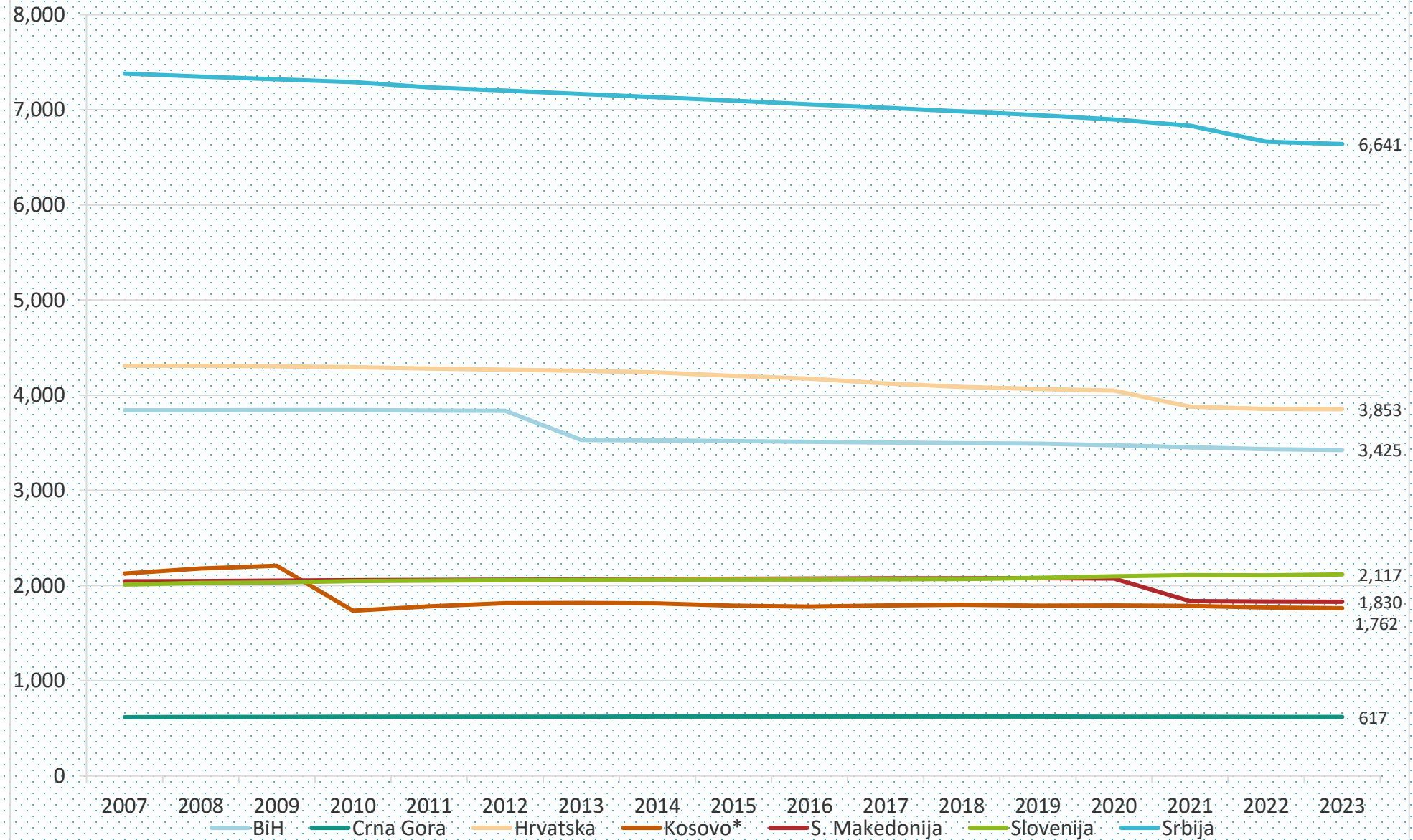
MAKROEKONOMSKO OKRUŽENJE

- Ukupna populacija:
  - EU 2023. = 448,4 miliona
  - CEE 2022. = 118,8 miliona
  - Regija 2023. = 20,25 miliona
    - 4,52% u odnosu na EU 2023.
    - 17,04% u odnosu na CEE 2022.
- Ukupni GDP:
  - EU 2023. = 16.962,4 milijarde EUR
  - CEE 2022. = 1.968,8 milijardi EUR
  - Regija 2023. = 263,6 milijardi EUR
    - 1,55% u odnosu na EU 2023.
    - 13,39% u odnosu na CEE 2022.

- GDP per capita:
  - EU 2023. = 37.610 EUR
  - CEE 2022. = 16.570 EUR
  - Regija 2023. = 13.022 EUR
    - 34,6%% u odnosu na EU 2023.
    - 78,6% u odnosu na CEE 2022.
- Godišnja stopa inflacije:
  - EU 2023. = 6,4%
  - Regija 2023. = 7,6%
- Period posmatranja 2007-2023. godina

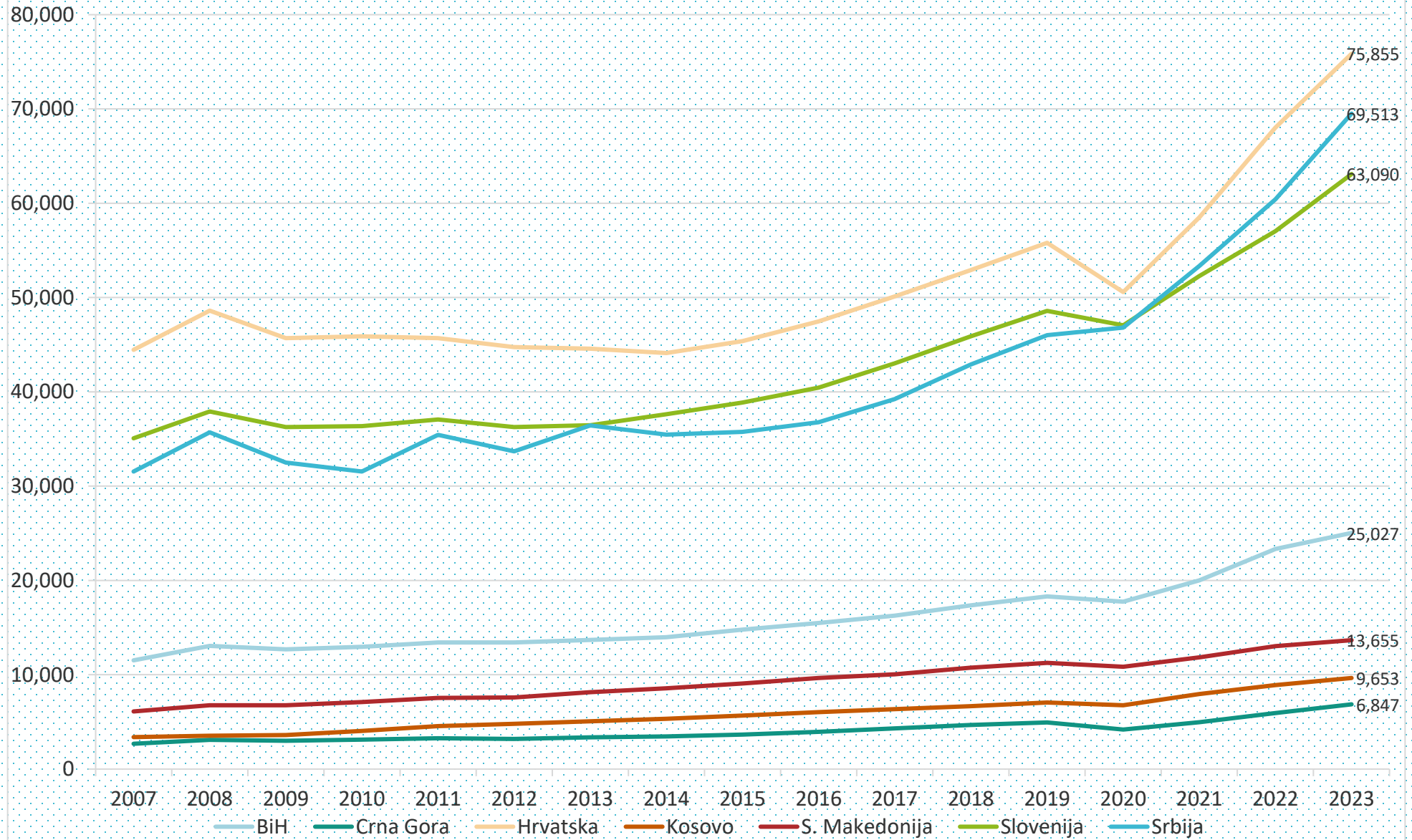

Populacija (hiljada stanovnika)

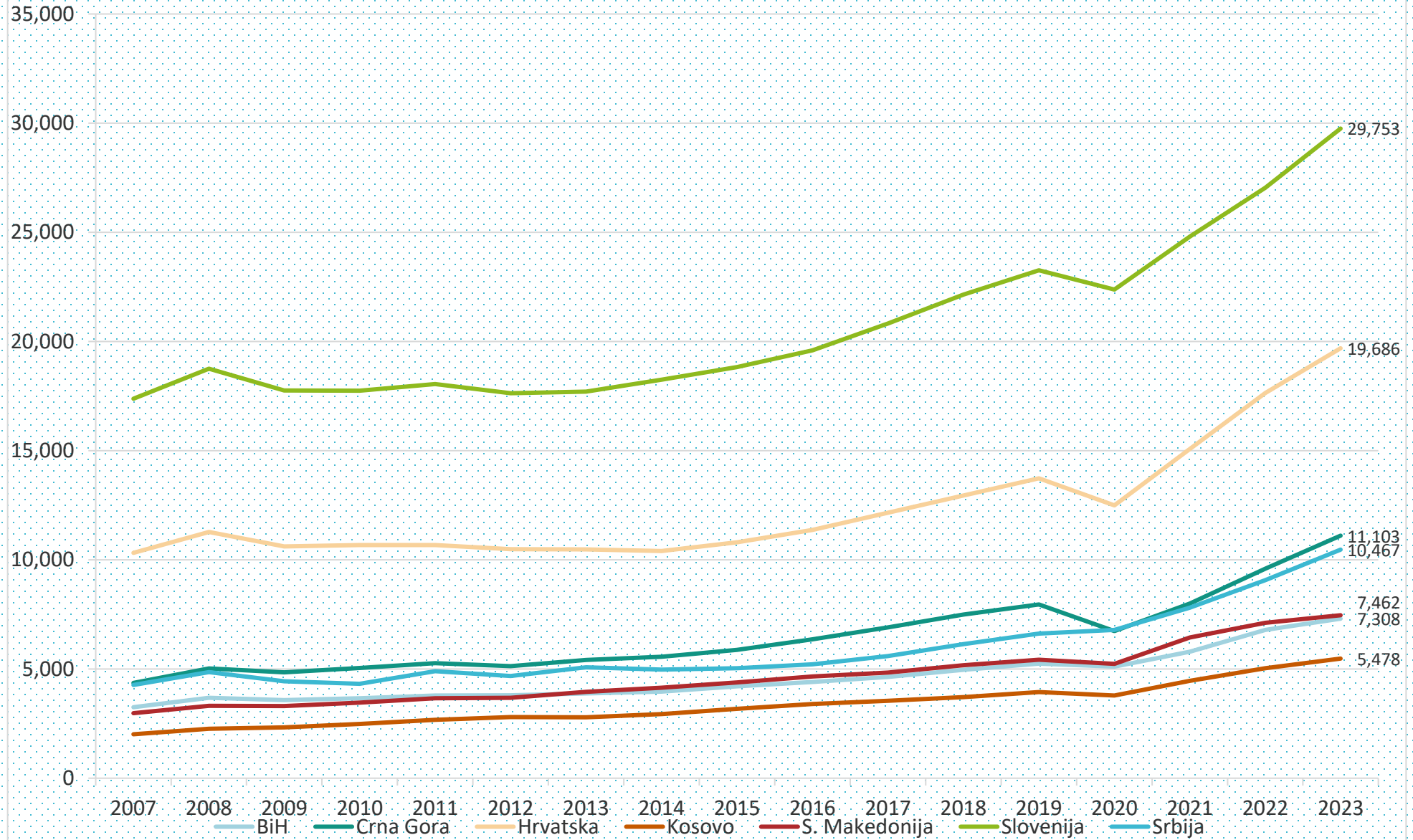

* U skladu sa Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti UN

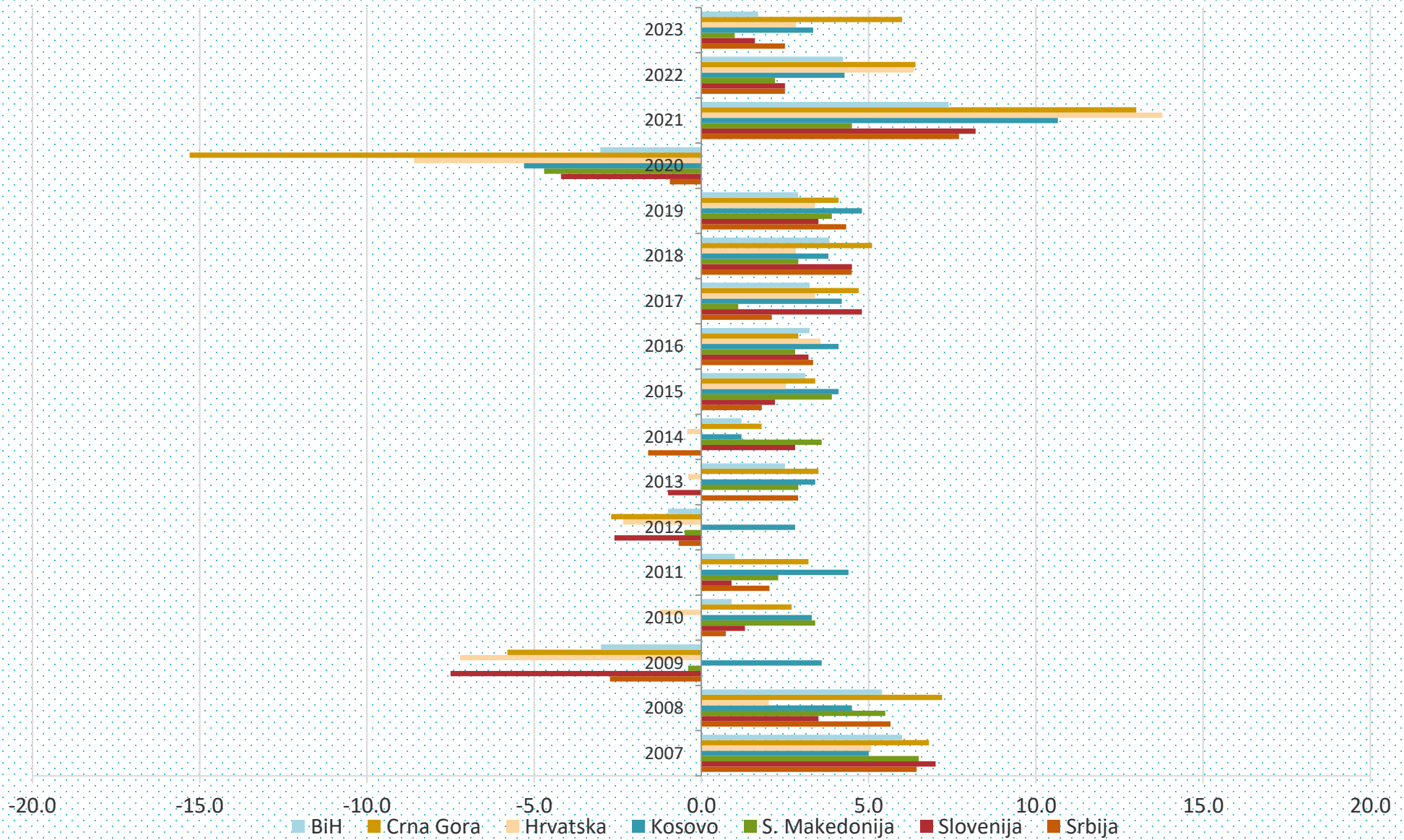
GDP (miliona EUR)

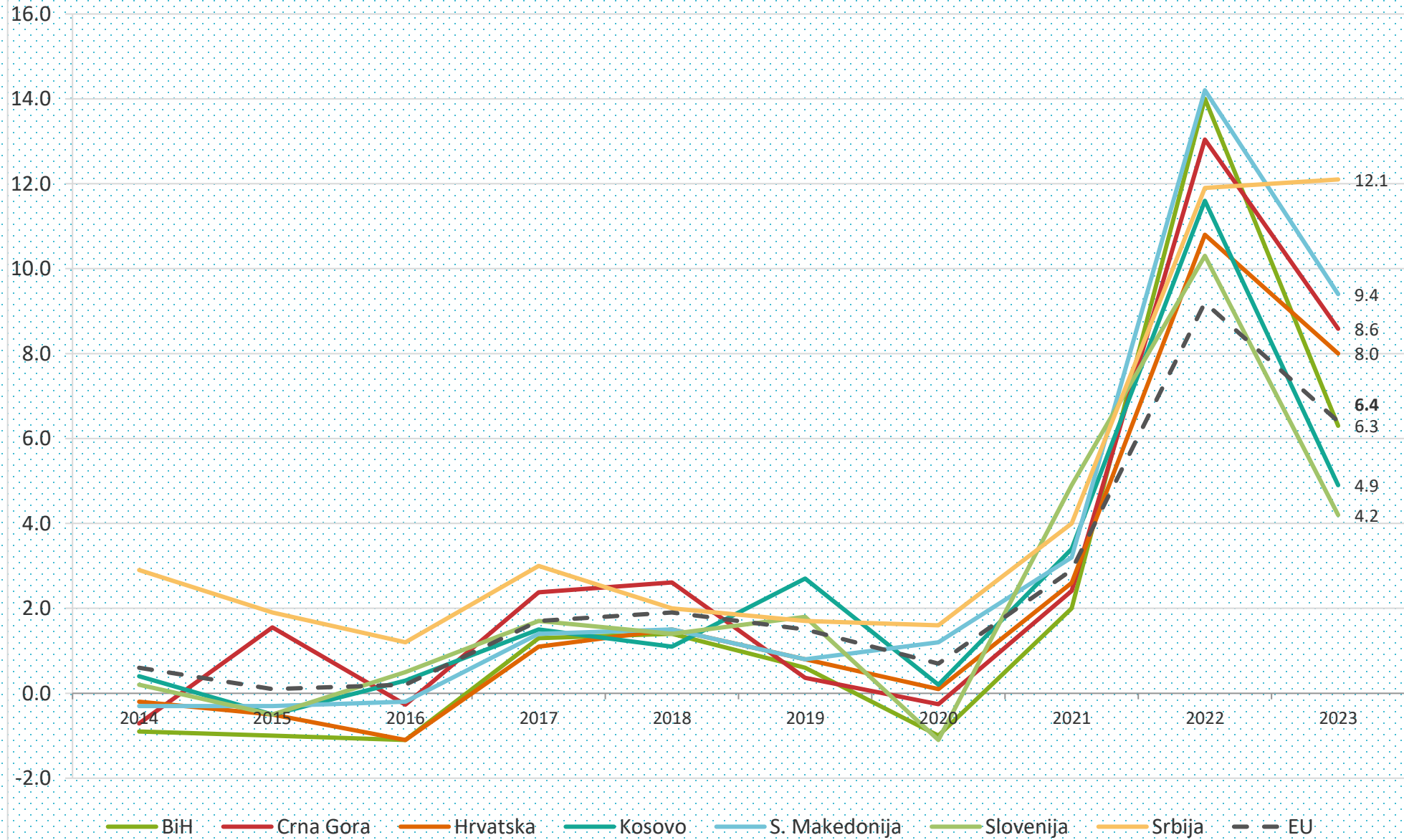
GDP per capita (EUR)

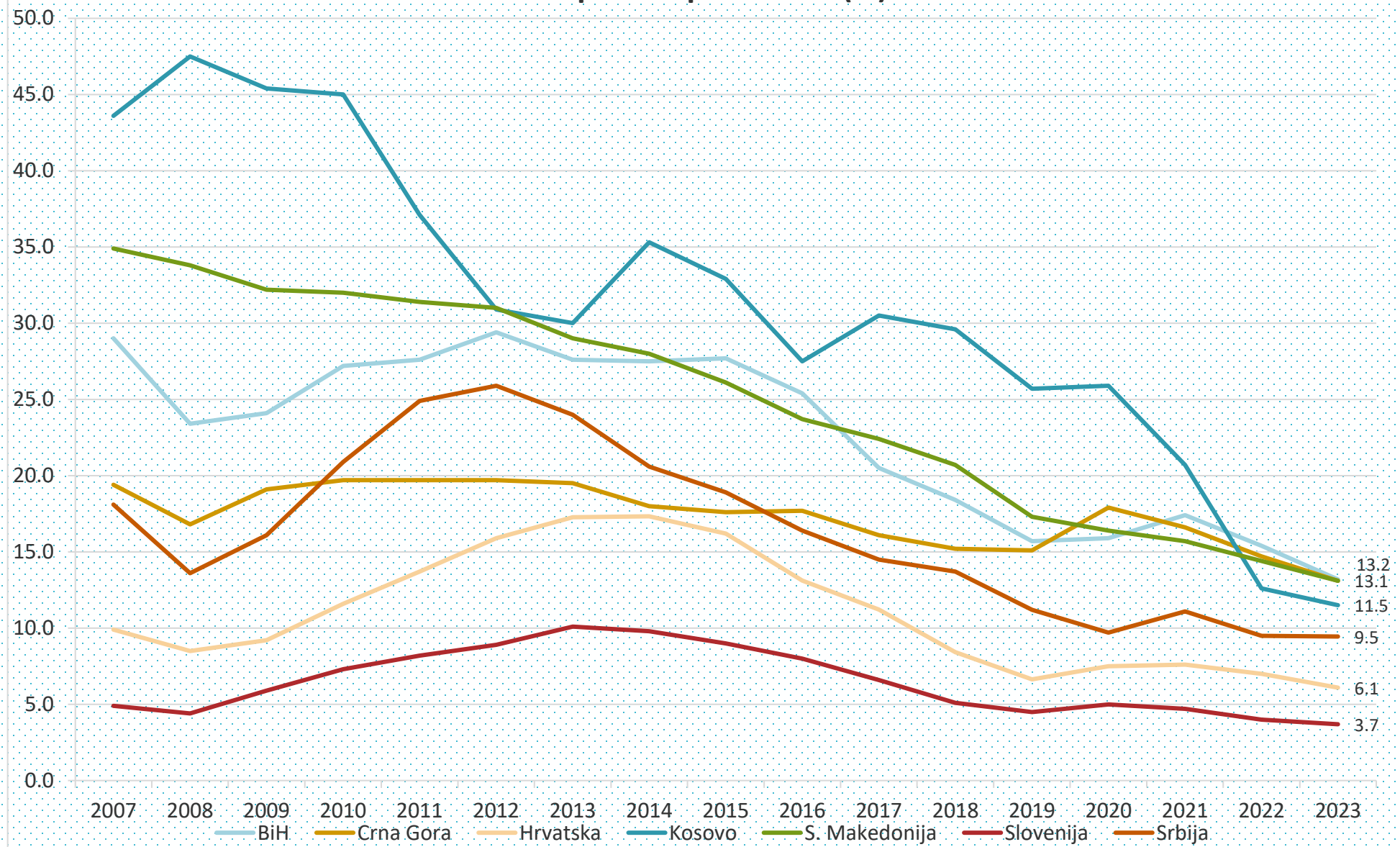
Realni rast GDP-a (%)

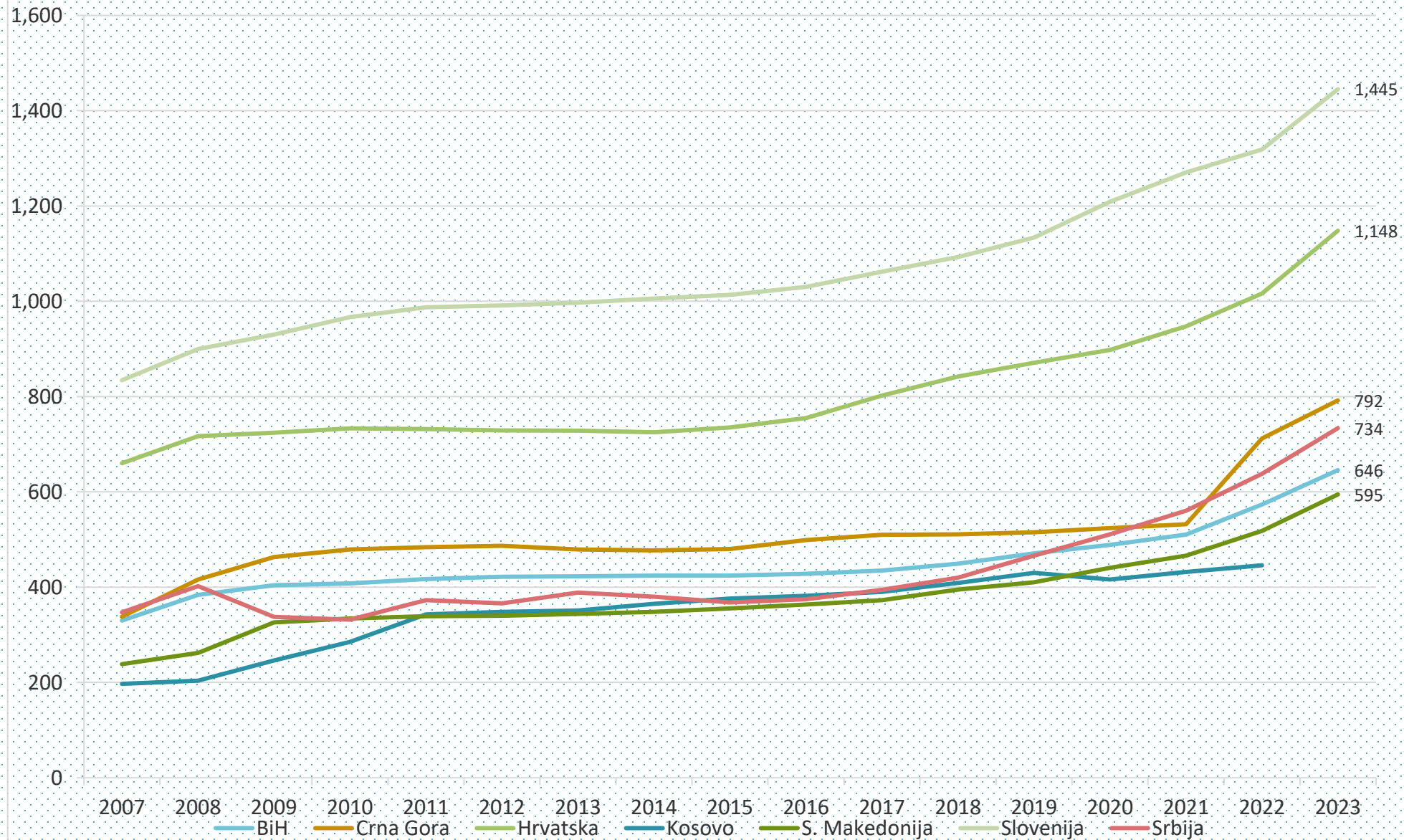
Prosječna stopa inflacije (%)

Stopa nezaposlenosti (%)

Prosječna mjesečna neto plata (EUR)

SADRŽAJ

Specifičnosti regionalnog tržišta

Makroekonomsko okruženje

Pregled tržišta osiguranja regije

Najznačajnija ograničenja i perspektive za razvoj tržišta

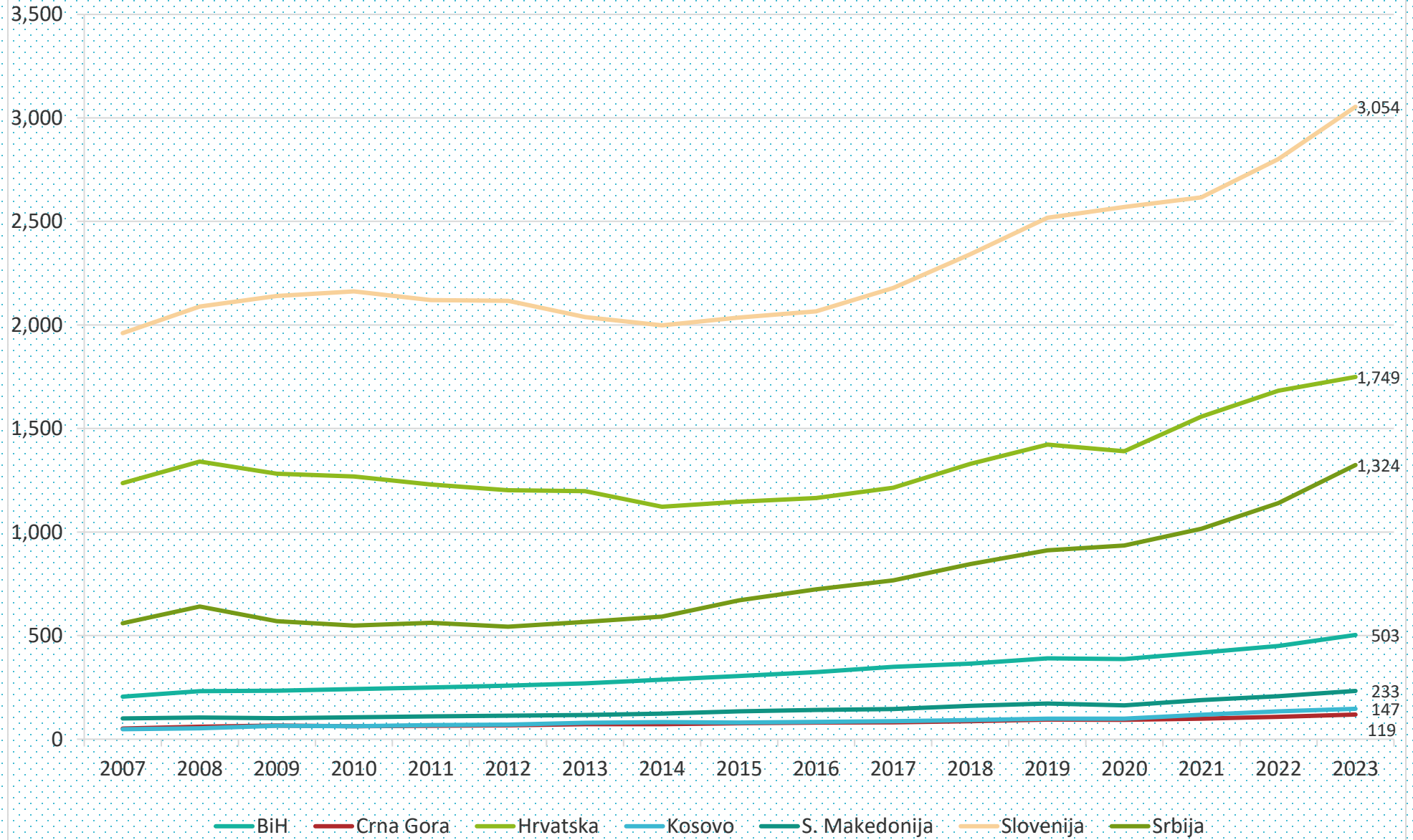
PREGLJED TRŽIŠTA OSIGURANJA REGIJE

- Institucionalni okvir:
  - BiH, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Slovenija – posebne nadzorne agencije
  - Hrvatska – agencija za nadzor nebankarskih institucija (HANFA)
  - Srbija i Kosovo – centralna banka
- Regulatorni okvir:
  - Članice EU – unapređenje procesa izvještavanja u okviru Solventnosti II i početak implementacije MSFI 17
  - Ostali:
    - Pripreme za prelazak na regulatorni okvir Solventnost II i uspostavljanje prakse upravljanja rizicima
    - Prolongiran početak primjene MSFI 17
    - Prolongirana liberalizacija tržišta, ali se povećavaju cijene osiguranja od AO
    - Razlike u dostignutom stepenu priprema za Solventnost II i liberalizaciju

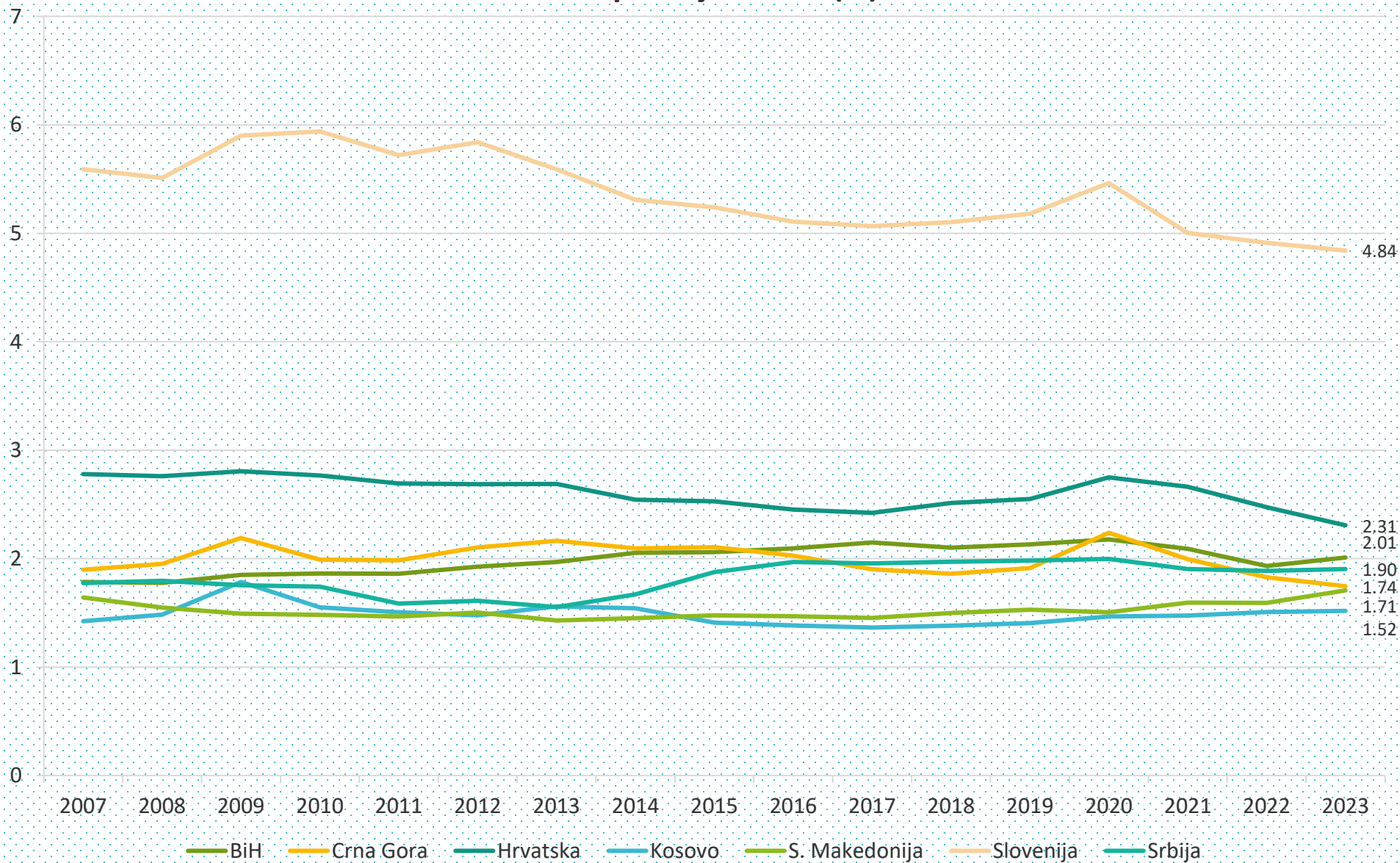
- Ukupna premija:
  - Insurance Europe 2020. = 1.263.778,1 miliona EUR
  - CEE 2022. = 43.890,1 miliona EUR
  - Regija 2023. = 7.129,5 miliona EUR
    - 177,3 puta manja u odnosu na IE 2020.
    - 16,2% u odnosu na CEE 2022.
- Penetracija osiguranja:
  - Insurance Europe 2020. = 7,4% od GDP
  - CEE 2022. = 2,2% od GDP
  - Regija 2023. = 2,7% od GDP
    - 2,7 puta manja u odnosu na IE 2020.
    - 21,3% veća u odnosu na CEE 2022.

- **Gustoća osiguranja:**
  - Insurance Europe 2020. = 2.094 EUR per capita
  - CEE 2022. = 369,4 EUR per capita
  - Regija 2023. = 352,2 EUR per capita
    - 5,9 puta manja u odnosu na IE 2020.
    - 4,7% manje u odnosu na CEE 2022.
- **Učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji:**
  - Insurance Europe 2020. = 52,9%
  - CEE 2022. = 27,94%
  - Regija 2023. = 22,3%
    - 2,4 puta manje u odnosu na IE 2020.
    - 20,4% manje u odnosu na CEE 2022.

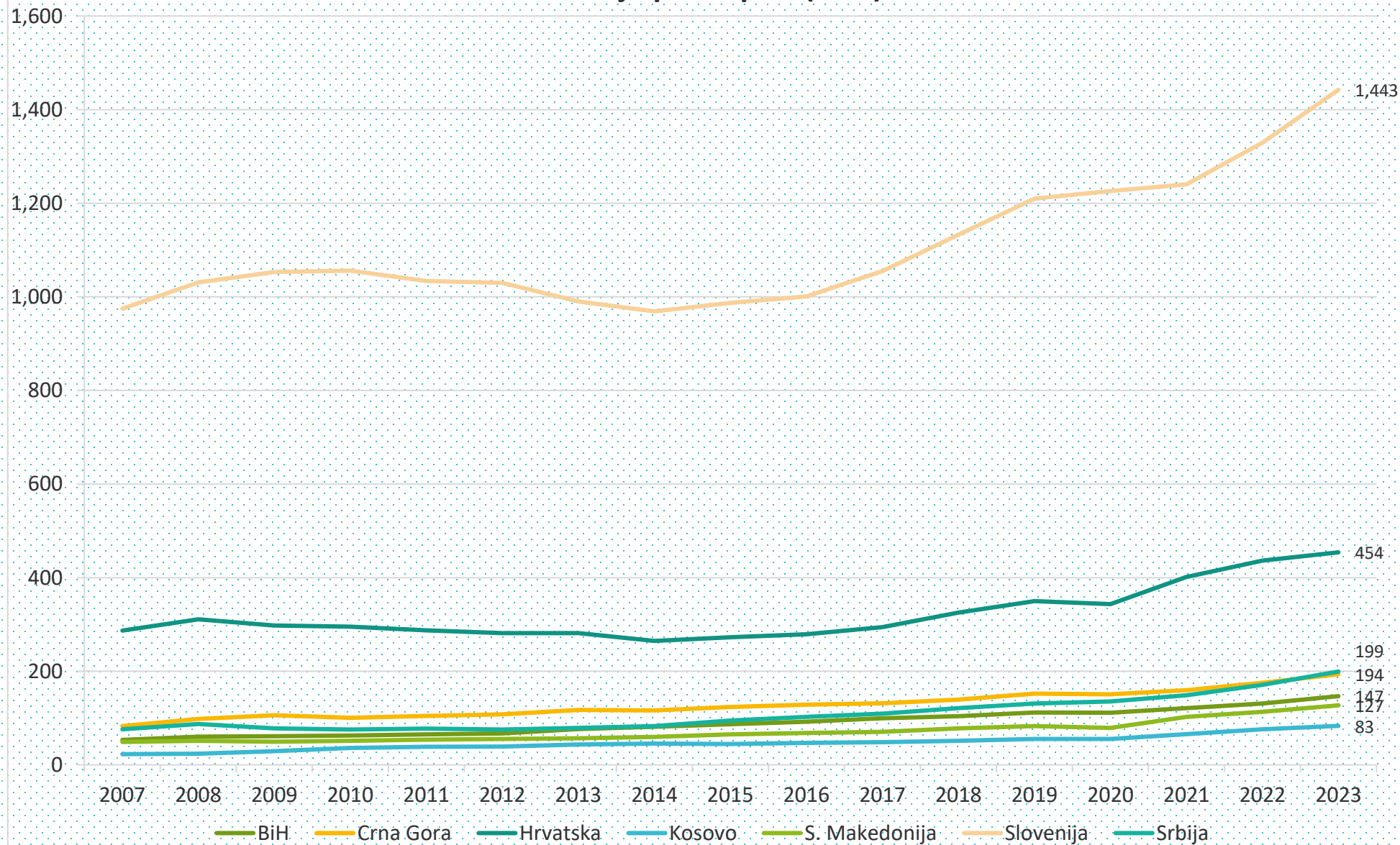
Ukupna premija (miliona EUR)

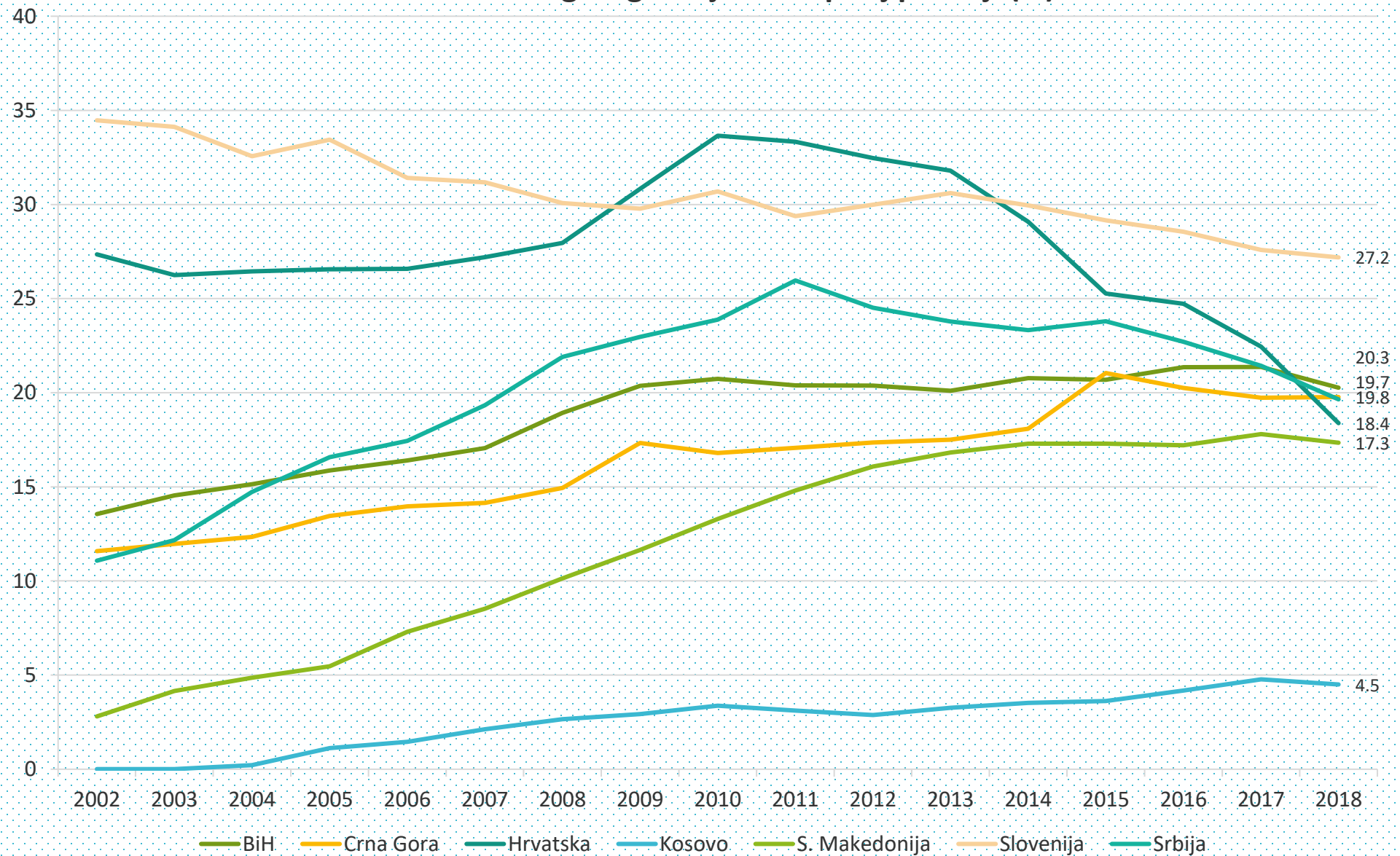
Učešće premije u GDP (%)

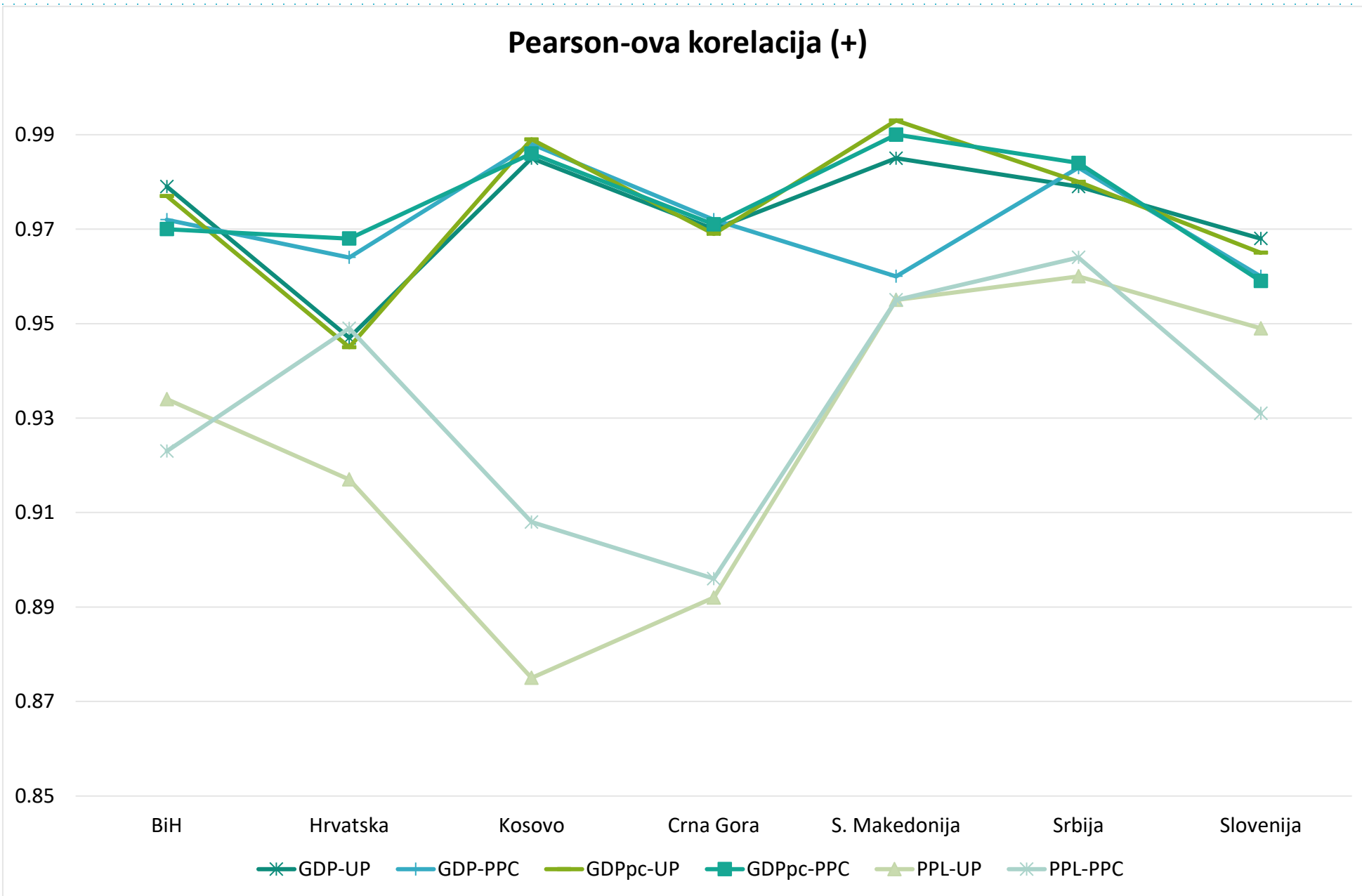
Premija per capita (EUR)

Učešće životnog osiguranja u ukupnoj premiji (%)

Pearson-ova korelacija (+)

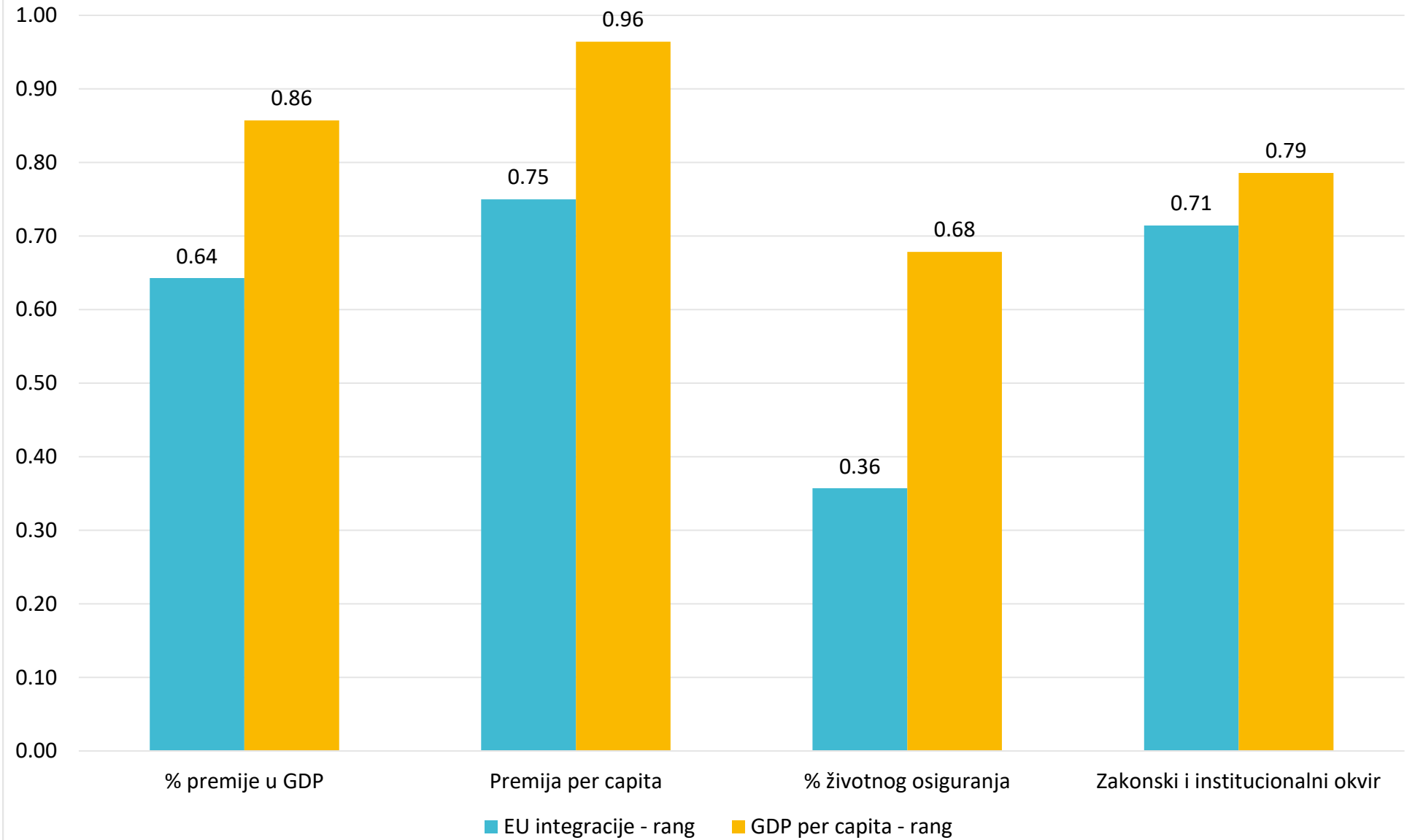

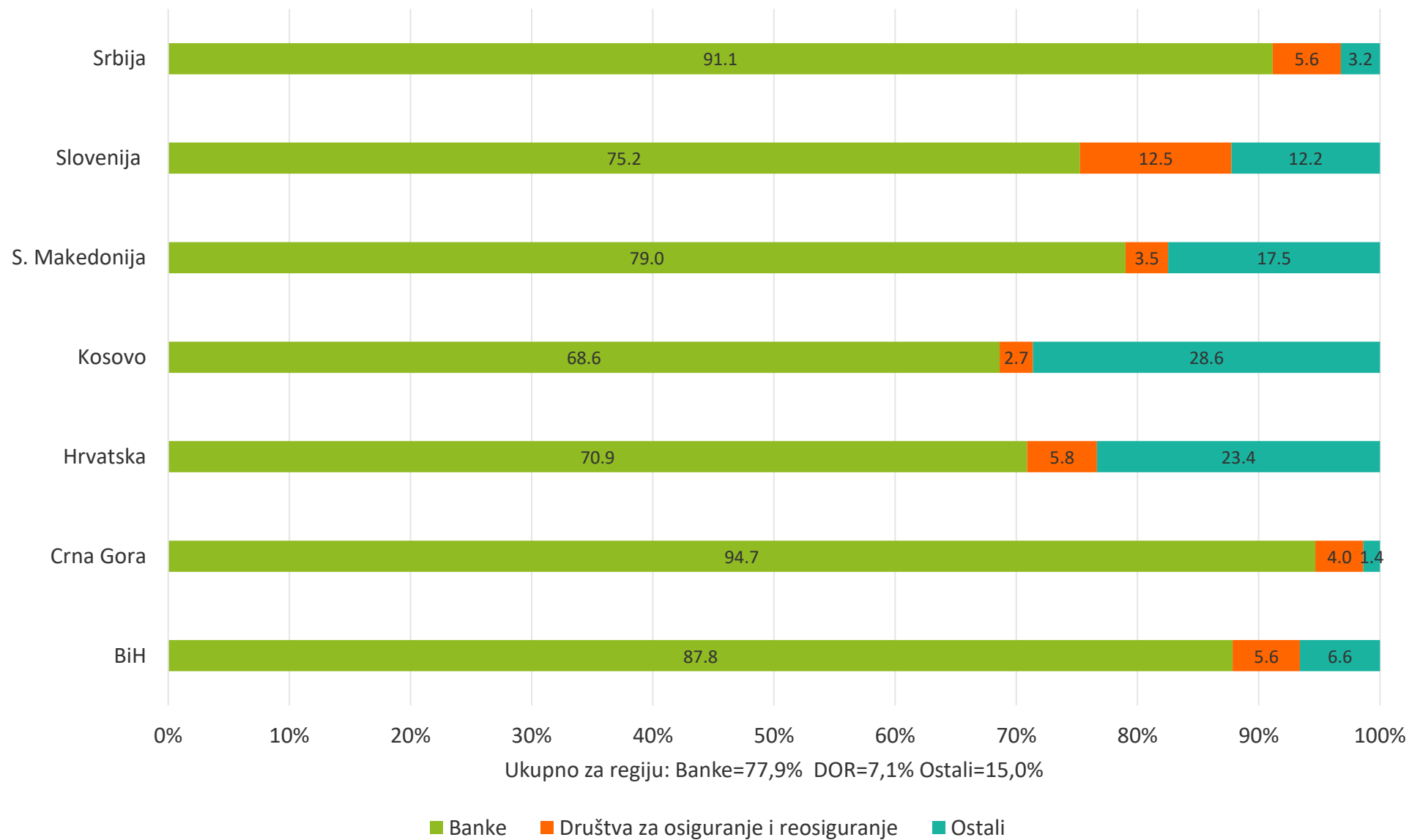
Pearson-ova korelacija (-)

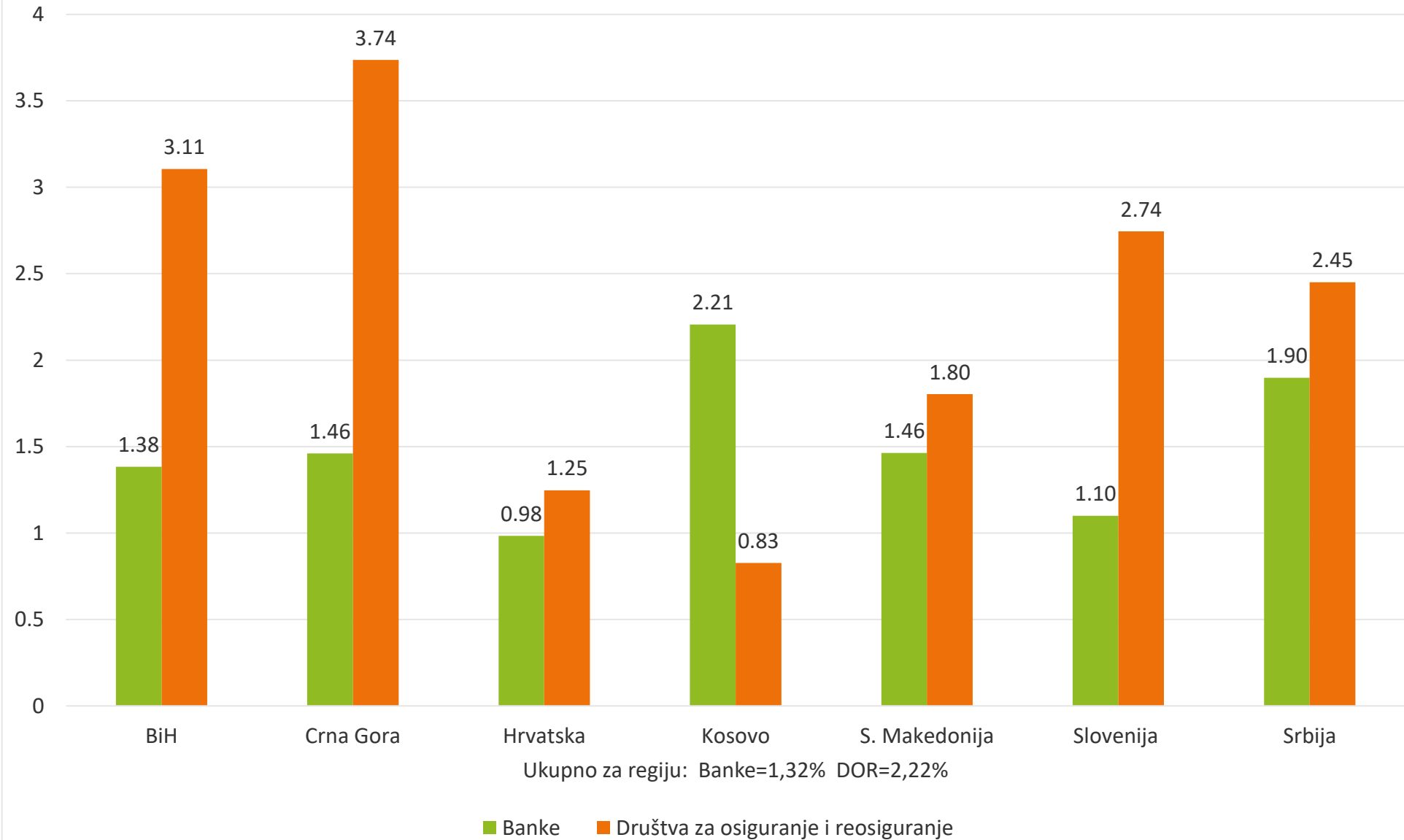
Spearman-ova korelacija ranga

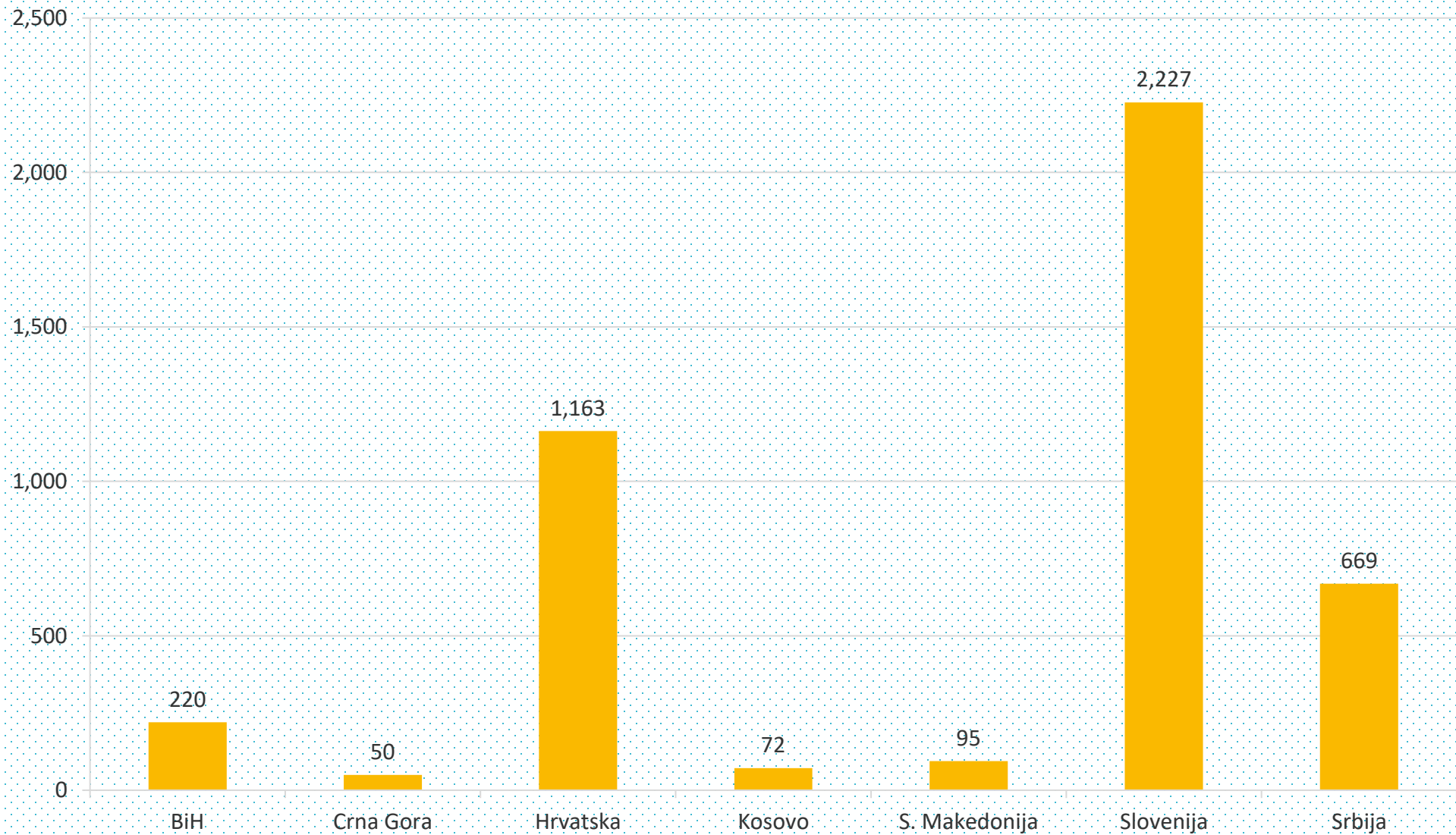
Učešće u ukupnoj aktivi finansijskog sektora u 2022. godini (%)

Stopa prinosa na prosječnu aktivu - ROAA u 2022. godini (%)

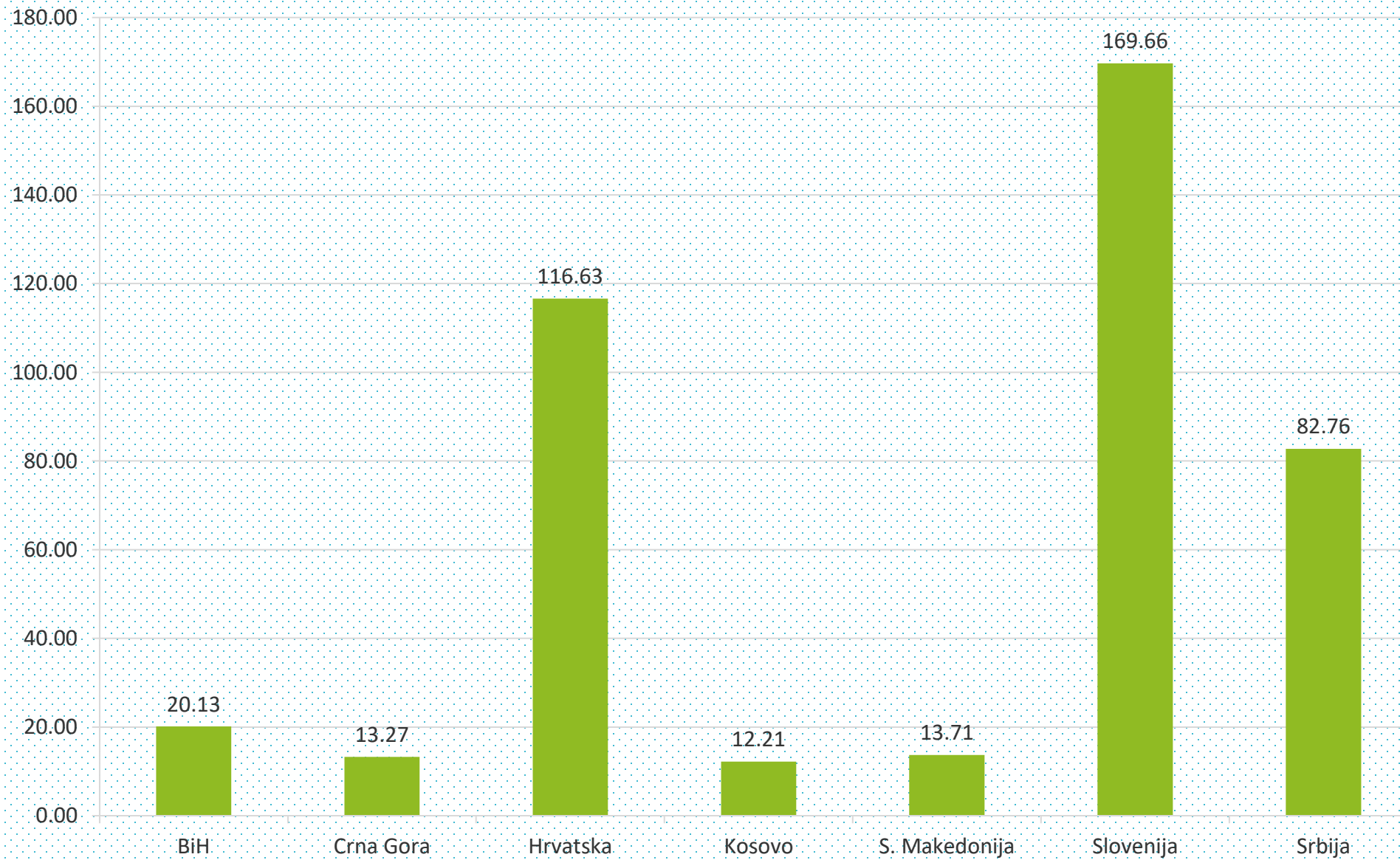

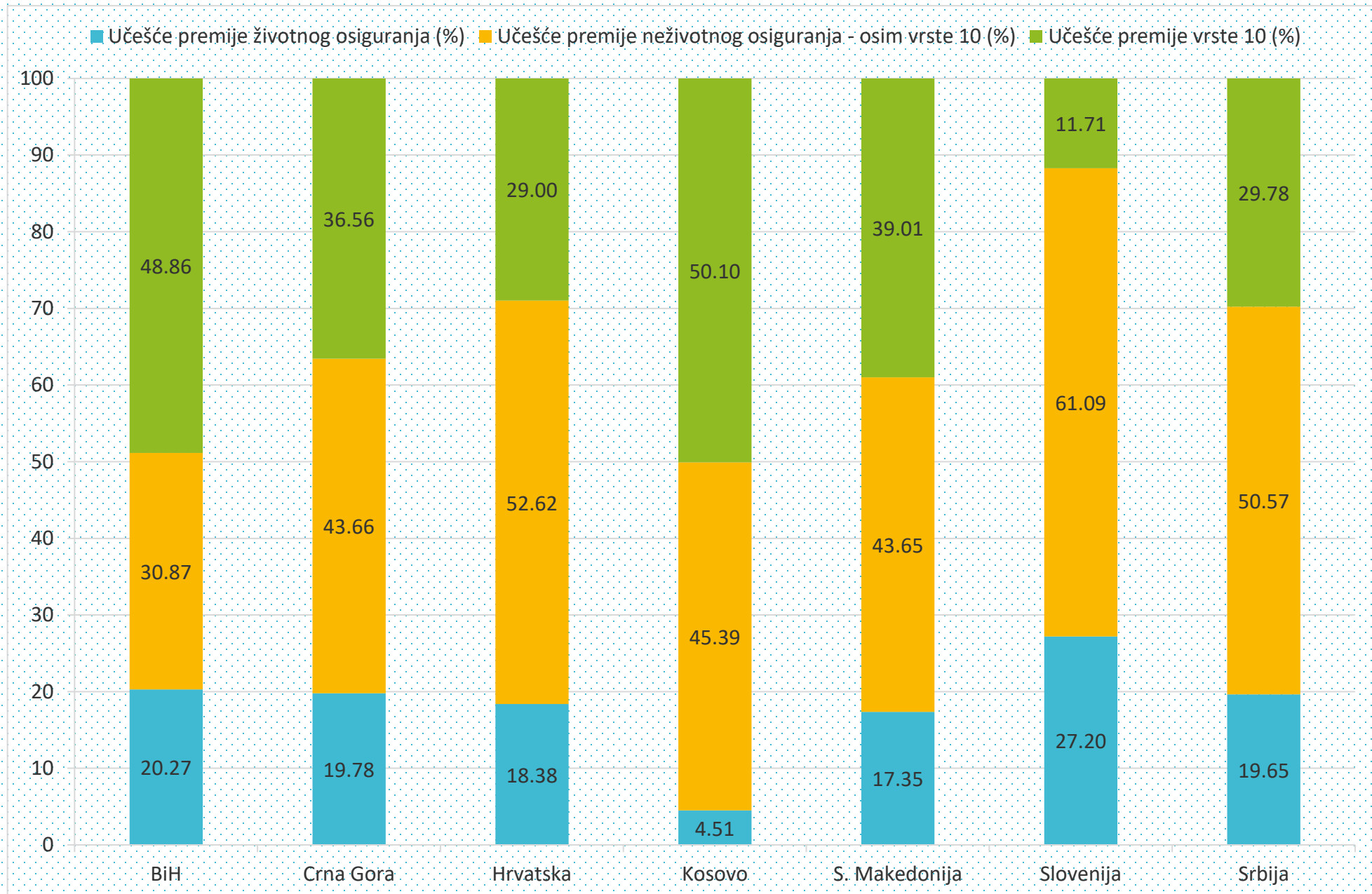
Riješene štete (miliona EUR)

Regija = EUR 4.494

Prosječna premija po društvu (miliona EUR)

SADRŽAJ

Specifičnosti regionalnog tržišta

Makroekonomsko okruženje

Pregled tržišta osiguranja regije

Najznačajnija ograničenja i perspektive za razvoj tržišta

NAJZNAČAJNIJA OGRANIČENJA I PERSPEKTIVE ZA RAZVOJ TRŽIŠTA

- Tržište značajno zaostaje za razvijenim tržištima (IE), a u većini zemalja regije i za tržištem CEE
- Postojeća ograničenja za razvoj tržišta:
  - Nedovoljno razvijena kultura upravljanja rizicima i osiguranja u većini zemalja
  - Nizak nivo finansijske pismenosti stanovništva
  - Nizak nivo privrednog razvoja praćen slabom kupovnom moći stanovništva
  - Nedovoljna zastupljenost životnog i imovinskog osiguranja zbog orijentacije osiguranika prvenstveno na obavezna osiguranja (AO)
  - Koncentracija velikog broja osiguravatelja na relativno malom i nerazvijenom tržištu u pojedinim zemljama regije
  - Nelojalna konkurencija koja je prisutna na tržištu...

- Izazovi i perspektive za brži rast tržišta:
  - Proces integracije u EU i Solventnost II (kao i MSFI17)
  - Povećanje svijesti o značaju rizik menadžmenta, nivoa finansijske pismenosti stanovništva i povećanje tražnje za osiguranjem
  - Efikasnija tržišna regulacija praćena većom disciplinom osiguravatelja i snižavanjem režijskih troškova poslovanja
  - Liberalizacija tržišta osiguranja od autoodgovornosti
  - Uvođenje novih kanala distribucije putem digitalnih servisa i veće saradnje sa bankama
  - Unapređenje statističke baze i bolja „iskorištenost” podataka
  - ESG standardi za poslovanje osiguravatelje
  - Klimatske promjene i uticaj prirodnih katastrofa
  - Reforma sistema socijalnog penzijskog i zdravstvenog osiguranja...

Hvala na pažnji!

safet.kozarevic@untz.ba